

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

2 de Seruitutibus debitis a rebus personis & primum de vsu & habitatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

dicetur dominus is, cuius res est: quia seruitus illa, vel ius illud in re aliena, potius incorporale est. *l. 1. §. fin. de rer. diuisi. §. 1. de reb. corpor. ap. Iustinian.* & afficit ius præcipue domini, vt cogatur pati, & ne possit pro arbitrio re sua vti, *l. quoties nec hominum. 1. §. 1. de seru. sit. generali.* & *l. 1. de aqua pluui. arce. in P.* Similiter hæc nomina, libertas rerum vel res libera, dicuntur potius de domino, quem nemo potest prohibere, quin illis libere vtatur, & vt dicitur, quin possit de suis lapillis ex arbitrio ludere, *l. sed & si lege. 2. §. 1. de consu. de posi. hered. lib. 5. P. tit. 3. l. si quid. 3. §. 1. de consu. tit. vt contra, seruitus rei, quando illa libertas non est domino in re integra aut arbitraria. Inde tamen dicimus prædia seruitutem pati, *l. adificia. 1. de seru. urb. præd. in P. Latius, C. de seru. & seruitentia. l. via. 2. §. pen. de seru. rust. aut libera, l. si ados. 3. in princ. & §. 1. de seru. urb.* Vera prædialis seruitus ex facto videtur orta hominis, item formulæ, quibus constituitur: siquidem si natura subiciatur inferiori ager superiori, proprie non est seruitus, sed ius seu natura prædiorum, *l. 1. §. fin. de aqua plu. arce.* non secus quam non est seruitus, vti re sua, vt diximus. Adherent autem ista incorporalia seruitutum rebus, vt neque quicumque seruitutem acquirere vel vrbani vel rustici prædii possit, nisi qui prædium habet, nec quicumque debere, nisi qui habet prædium, *Ulpia. l. 1. communia prædiorum, lib. 8. P. tit. 4. §. ideo, de seru. rust. l. qui aliena. §. vlt. de nego. gest.* Sed vt explanemus scopolos, qui in hac seruitutum tractatione offendunt incautos, paucis expedit generalia seruitutum monere, ne æquiuocatio ingerat errorem.*

1. ¶ Itaque ¶ seruire dicuntur quadrupliciter res, primum, personæ personis: & ideo seruitus dicitur personarum melius quam personalis, de qua in personis diximus. 2. dicuntur, quamuis improprie, personæ rebus seruire, vt etiam in seruitutibus personarum diximus. 3. res seruiunt rebus: vel 4. loco res personis. Nunc de seruitute duorum postremorum membrorum tractandum est, & de eius substantia generaliter, dehinc in specie breuiter.

3. ¶ Est ¶ itaque seruitus realis, diminutio iuris prædii alieni, ad vtilitatem, & ius seruitutis alterius prædii vel personæ. ¶ Ex quibus ¶ in primis constat, seruitutem esse iuris alterius prædii diminutionem, & optimum maximumque dici non posse, quod seruitutem debet, quodve liberum non est, *l. cum venderis. 9. de contrah. mt. lib. 18. P. tit. 1. l. qui vti optime, 9. de verbo sign. l. pen. de eucl. in P.* Ita seruitutis impositione, alterius fundi ius diminiuit, alterius augeri tradit Sextus Prædium, *l. de papillo, 5. §. Sextus Prædium. de op. nou. nunt. lib. 3. P. tit. 1. habet prædium dominans vel persona, cui seruitus a re debetur, vtilitatem quandam in fundo seruiente, l. quoties, in 1. de seru. P.* quæ minuit ius seu libertatem alterius seruientis prædii, *l. stipulatio ista, §. si quis forte, de verb. oblig.* Prædiumque pretiosius habetur a seruitute liberum, *l. 1. §. fin. de actio. emt. P.* ¶ Prædium ¶ vocatur hic quodcunque immobile, siue sit fundus, seu domus. Idque duplex est, vrbani & rusticum: vrbani est, ædificium habitandi causa factum, siue in vrbe, siue in villa sit, *l. vrbani prædia, de verb. signific. rusticum est, quod non est ædificium, vt fundus, vinea, pratium, l. 1. communia præd. in P.*

6. ¶ His ¶ imponuntur seruitutes ob aliorum prædiorum vel aliarum personarum vtilitatem, vel præsentem vel futuram. Et licet vtilis non sit seruitus constitutionis tempore, tamen imponi potest, si talis futura sit. *l. ei fundo, de seru. P.* vt habeat ratio futuri temporis in his, *l. si infans, de v. signific. l. Labeo, de seru. rust. præd. l. in vrbani, de verb. oblig.* sicut & futuro ædificio imponit, *l. si seruus, §. fin. de seru. vrbani.* Et hæc sententia, vt paucis dicam, mihi placet, omiſſis diuersæ sententiæ rationibus. Harerit hæc iura prædiis quæ semper sequuntur, *l. vna constituit, 2. §. si fundus, de seru. rust. l. cum fundo, 6. eod. tit. l. neque, quib. mod. v. signific. amittit. l. cum fundus, 1. 3. communia præd. in P.*

7. ¶ Et ¶ quia iura per se diuidi nequeunt, *l. 1. §. incorporales. de rer. diuisio. §. 1. de reb. corpor. & incorp. ita seruitutes indiuidue sunt, l. stipulationes non diuiduntur, 7. 2. de verbo oblig. & l. 1. §. & harum, eod. tit. l. via. de seru. l. 1. §. si v. signific. ad le. Fal. in P.* nec pro parte præstari possunt, vel concedi, vel adimi. *l. pro parte, 1. 1. de seru. tit. l. si quis duas, de seru. leg. l. si quis duas, §. 1. communia prædio.* Ideo si generaliter per fundum cõcedatur a pluribus dominis seruitus in fundo inter illos communi valent quidem cessiones separatim a singulis factæ, sed sine effectu sunt, nisi omnes concesserint, vt nouissima cessione cetera firmari videantur, *l. per fundum, de seru. rust. præd.* Si quidem non designata certa parte fundi, seruitus per fundum concessa, omnes & singulas partes fundi

completur: vt tota in toto, & tota sit in qualibet eius parte, vt dicitur de anima, nisi pars quæ seruat designetur: Imo & in solum ipsum penetrat, nec in sola superficie refidetur, *in certo de seru. rust. præd.* Itaque & naturaliter & ciuilitet est indiuidua seruitus: natura, quia quæ tangi non possunt, indiuidua sunt, *l. certo generi. 1. 3. §. si locus 1. & l. si mihi concesseris. 21. de seru. rust. præd. l. si via. 26. eod. tit. & l. si cui, de seru. tit. generali.* qualia iura sunt, *§. 1. de reb. cor. & incor. & l. 1. de rer. diuisi.* minus ciuilitet, quia tantam vtilitatem non adfert pars intuitu partis, quantum totum respectu totius, *l. in executione, §. pro parte, de verb. obl.* Dehinc & in omnibus iubent leges, finem & intentionem ædium inspici, *l. verum, l. qui iniuria, de inur. in P.* Porro in seruitutibus, finis cõmodum est in vtu earum, *l. videamus, 19. in fin. de v. jur. l. 2. 2. P. tit. 1.* qui indiuiduus est, *l. via. de seru. tit. generali.* quia & hic in facto consistit, ¶ est quoque indiuiduum, *l. in executione, & l. si stipulationes non diuiduntur, de verb. obl. P.* Sed diuis maxime seruitus indiuiduum illud continet omnino. Quo fit, vt antinomiam, quæ in hac tractatione indiuidui obiciuntur, facile submoueantur: nam ad ius non pertinet fundi, corpus quod seruitutem admittit. Et aliud est ius in corpore, & aliud corpus. Et corpus quidem diuiduum, sed ius quod in eo est, indiuiduum: fructus quamuis diuidi possunt, qui ex fundo percipiuntur, *l. 1. §. si v. signific. ad le. Fal. l. 5. de v. signific. Ita frui pro parte possumus, v. signific. part. 20. de v. signific. & hab. lib. 7. P. tit. 9.* & vti etiam partim fructibus in vsum acceptis, & parte domino aliqua derelicta, *l. fundi v. signific. 16. & l. inus, 23. §. 1. de v. signific. & hab. in P.* Et diuiduus vltus fructus, *l. v. signific. de v. signific. P.* sed ius vtendi fruendi erit indiuiduum, expresse in *l. 1. quædam, de rer. diuisi. & vltus indiuiduus, d. l. v. signific. part. 20. de v. signific. & hab. & l. via in inus, 17. de seru. in P.* Alia etiam inde euanelcit antinomia, quæ videtur diuidi vsum, adiecto tempore, cum quis illa die vel hora, alius alia vtatur, vel alternis diebus, *l. via, §. 1. de seru. in P.* quia id ad modum pertinet iuris constituit seruitutis, non ad ius vtendi, *l. 4. §. fin. l. 2. de aqua quotid. & est, vt secernatur vsum temporibus. Pari modo alia quæ ad certam partem fundi, vel rei constituit seruitutem probat, vbi corpus fundi diuiditur, vel superficie eius, *l. ad certam partem, 6. de seru. in P.* ad quam certam pro diuiso seruitus tota, vel ius integrum refertur. Facta autem relatione ad partem seruitutis vel iuris, seruitus pro parte constitui nequit, *l. si quis duas, §. si quis partem, communia præd.* Sic Paulus ait, iura seruitutum interdum diuisa a fundo, non esse diuisa mensura vel temporibus: interdum mensura aut temporibus diuidi vsum pluribus debent, vt si plures vni, qui ius quæ ducenda habebat, succedant, *Paulus in L. arbor. 19. §. fin. communia, diuis. lib. 10. P. tit. 3.* Sic dum ius aquæ ducendæ per eundem aquæ ductum pluribus conceditur, vel eundi per idem iter, quis quidem non diuiditur, sed aqua vel modus communi diuidendo, *l. iura in l. Lucio Tertio, 4. de aqu. quotid. & est, lib. 43. P. tit. 19.* Et plures integræ possunt esse per eundem locum & plurium seruitutes, *l. si prius, 17. de aqu. plu. arce. l. 39. P. tit. 3. l. 2. §. 1. de seru. rust.* ¶ Postrema ¶ verba finitionis seruitutis realis, realiu seruitutu membra ostendunt, vt aliæ a rebus, personis: aliæ a rebus, rebus debeantur: illas personarum dixit Martianus vt vsum & vsum fructum: istas, rerum, vt rusticorum prædiorum & vrbaniarum, *Martianus in l. 1. de seru. tit. generali.**

De Seruitutibus debitis a rebus personis: & primum de vtu & habitatione. Cap. 2.

Lib. 2. Institut. 5. Lib. 7. P. tit. 8.

1. Quinque species seruitutis debite a rebus personis enumerata.
2. vsum tractandum de vtu & habitatione, quam de vtu fructu.
3. Vsum quid, & quæ vsumarius possit percipere.
4. Vsumarius nec locat, vel vendit, nec in alium transfert vsum.
5. Casus tres excepti, quibus vsumarius vsum a longe personis, id est, pro sumibus: vel si vsum & frumentum præcul, extendit vsum.
6. Vsumarius domus potest locare partem eius, parte contentus.
7. Num cui relicta fuerint a iuribus seorsum ad vsum sufficientiam, accedente alterius postea vsum legatio, debeat altero vsumari, vel vsum aque retinere possit.
8. In vsum determinando consideranda vsum persona, & modus dictus, & quales personas habitatione domus habet, potest secum admittere.
9. Qui habet vsum capacio: is domus, quam sua conditio exigit, vacuum quoque, partem sibi reseruat, nec pro pretariis occu, at.
10. Habitationem habens domus, similis fere vsumario domus, & in quibus differant.
11. Habitationem domus habens, seorsum habitans, eam potest locare.

- 12 Qui habet usufructum domus vel fundi, quomodo utatur & quibus.
 13 Vfus sive usufructum continet.
 14 Concessio vsu seruorum, quid concessum videatur.
 15 Plus est in operis serui debitis, quam in vsu debito serui.
 16 Vsu animalium concessio, quid liceat vsuario.
 17 Vsu pecunie usufructum habet.
 18 De utendi modo & cautione prebenda.
 19 Differentia vsus & commodati.
 20 Vsuarium reficere debet domum, cuius habet vsum, si solus vel pro parte, qua utitur: quomodo uti potest, & quid cogitur pati ab eo proprietarius, vide & inf. c. 3. num. 20.
 21 Quibus modis acquiratur & amittatur vsus.
 22 Commodatas preda: concessa alicui, accedens seruitutibus predialibus personalibus.

Iterum seruitutes personales, debitas a rebus personis, quinque constituemus & explicabimus Deo fauente, vsu, habitationem, operas seruorum, commoditates ex rebus aliquibus, & usufructum. Quatuor priores sub vsu concludi possunt.

2 Tractantur iuriconsuliti prius de usufructu, quam de vsu & habitatione, constat ex 10. tit. lib. 7. P. mihi methodus videtur facillior contraria, vt de vsu primum & habitatione, quam de usufructu agamus, vt intelligamus priori loco simplicia, post composita. Vsufructus enim latissime patet, & vsu & habitationem continet, cetera que ex rebus commoditates fructuum, l. 2. & l. per seruum 14. §. 1. de vsu & habit. l. usufructus 7. de usufruct. l. l. Paul. lib. 3. recep. sentent. tit. 6. l. plenius. de vsu & habit. Et minus in vsu, quam in usufructu. Et fructus sine vsu esse non potest, vsus autem est sine fructu, §. minus autem de vsu & habit. l. si habitatio 10. §. si vsus. & l. per seruum 14. §. si usufructus. eo. tit. in P. Proinde vsus seu ad maiorem significationem, vsus nudus seu vsus, sine fructu, l. 1. & 2. l. si habitatio 10. de vsu & ha. P. et ius alienis rebus vtendi, salua rerum substantia, gl. in l. 1. de vsu & habit. Qui vsu habet, tantum ad indigentiam quotidianam propriam, secundum qualitatem & conditionem suam fructibus vel rebus vitur: vt non possit vitra compendium inde vel utilitatem consequi, vel impedimento esse domino agri, ardis, vel fructuum, §. 1. de vsu & habit. l. denique 11. & l. plenius. cum ius §. eod. in P. Et si vsu legato, magis sit vsus legatarius, quam oportet: officio iudicis, qui quema modum vtatur iudicat, continetur iurare. ne aliter quam debet vtatur, pen. §. si de vsu & habit. P. Ex quibus sequitur vsuarium non posse vsu concedere alii, nec locare, vendere, vel alio modo in alium transferre, §. minus. §. item in qui. & sequ. de vsu & habit. l. 2. §. domus. & l. 3. cum §. l. seq. eod. in P. quia personalis: vt neque ad heredem vsuarii transeat, l. vsu aqua 22. eo. tit. in P. Et personalia cum persona existunt, nec personam cui irrogantur, egrediuntur, l. qui tale solum in P. l. priuilegia. & l. in omnibus. de reg. iur. P. potissimum inspecta qualitate seruitutis huius, que ad personam necessitatem & alimenta pertinet & prebet necessaria, que alienari nequeunt. l. de alimentis.

5 C. de transfat. l. cum hi. eod. tit. in P. Paulus ꝑ excepit casum, si ex necessitate diuisionis: iudex ad iudicando alteri vsu vendat, & ita admitti, Paul. in litem quamuis 10. §. pen. lib. 19. P. tit. 3. Item singulare est quod notat Accurs. & Ang. Aretinus, gl. in §. minus. in fin. & Ange. ibid. nu. 3. l. datus. de vsu & habit. P. quod si lignorum ex sylua alicui vsus relictus est & vectura facienda longius sit, potest qui vsu habet pro necessitate personae suae in compensationem sumtuum, qualiter vsus commoditatem excederet, de lignis vendere non amplius; quia vsuarium tantum habere debet, quantum pro necessitate sui sufficit. Idemq; Angelus recipiendum putat in vsu vini, frumentis & aliorum, si de longinquo percipi debeant. Et haec fauore vsuarii inducenda recipio. ne vsus illi ob expensas grauiore, sit inutilis: & quia, vt dixi, ius hoc vtendi alienari prohibetur. Quare ꝑ & in eiusdem utilitatem non difficilis erit ratio, cur liceat vsuario, cui domus amplioris capacitatis, quam ipsi necessaria sit, vsus relictus est, pensionem habitationis ex ea ab inquilino accipere, dum ipse quoque inhabitat, & modica portio contentus sit: hoc enim ei non est inuidendum, inquit Vlpianus. l. 4. eod. tit. l. Joan. Fab. in tit. de vsu & habit. in l. 7. tit. in P. Mouet & allat ꝑ quaestione pepulcrum & quotidianam glossam in §. minus. in verbo quod diuisionem. eod. tit. quam insolutam Angelus Aretinus d. §. 1. de vsu & habit. relinquit. Num si mihi hodie vsus in fundo constituitur, qui mihi sufficiat: & cras in alio, num secundus minor vel inutilis erit quod iam alius mihi sufficiat, eo quod ad quotidianam necessitatem vsus relin-

quatur. Et responderi gloss. locum esse gratificationi in toto, vel in parte, vel electioni. Citat §. si generaster. de legat. qui nihil ad rem, & l. final. de religiof. & sumt. funer. in P. quae tamen contractum probare videtur. Nam si usufructuarius ab herede sepultura defuncti oneretur, cum heredis esset electio, inibi vel alibi sepelire, & esset locus gratificationi inter plures, qui poterant pati sepulturam, ager usufructuarius actione vili in heredem, quod propter eam electionem minutus est vsusfructus. Sed hic vsuarium, cui diuerforum fundorum relictus vsus est non nocet alicui, & si ab ambobus vsu accipiat Nam vitur iure suo, l. Procaulus. de damn. infect. quod pertinet ad debitores. Proinde recte ad illam legem finalem similitudo non videtur relata. Et existimarem a singulis vsu deberi, non habitari ratione, quod aliunde vsu habere possit: non secus ac ei qui vsu habet, non potest obici, quod pecunias habet, vnde possit aliunde, quam ex re vsuaria sibi comparare. Nec improbat vsu habitationis concessione facta filiofamilias vel seruo, quod illi penes patrem vel dominum habitare possint, imo & additur habitatio ad utilitatem patris & domini, l. filiofam. 18. de vsu & habit. Nec improbat relatum & exactio legati alimentorum, si is cui legantur alioquin sufficiens sibi sit, & facultatis abundet, l. cum hi. §. sed & personarum. & in persona. de transfat. in P. Itaque, vt ait Paulus, fundi vsu legato, licebit vsuario, & ex sceno, quod in annum dumtaxat sufficiat, capere: licet mediocri praedii eo modo fructus consumantur, quia & domo & seruo ita vtetur, vt nihil alii fructuum nomine superesset. Sic & de aliis, in quibus vsu habet. Omnia enim ad vsu eius peruenient, & possunt referuari, & in diuersis domibus, sed diuerso tempore, & aliqua parte anni quis habitare, quia & domicilium in diuersis locis habere potest, Paulus in l. Labeo 5. Vbi in l. assumptio 6. §. iurisprudentibus. ad municip. & de incol. lib. 50. P. tit. 1. ¶ In vsu, ꝑ similes & personae & modus vtendi, coniungi debent. Nam res ad necessitatem personae, vt dixi & necessitas ad modum referri debet. Proinde considera cuius rei relinquatur vsus alicui, & quis qualisve sitis, cui relinquatur. Si domus habitatio relinquatur masculo, potest is in ea habitare, & solus, & cum familia sua, cum vxore, cum liberis, cum amicis & hospitibus gratis, & cum pensione admittis, quamuis seorsum inibi eo non residente non possit locare, l. 2. 3. 4. & 8. de vsu & habit. §. item is qui ad ius. eod. tit. apud Iust. Si mulieri competat, & potest in ea cum marito habitare, & cum socero, etiam si tempore, quo vidua est, acquirat vsu, & postea nubat, l. 4. eod. tit. & cum nuru, cum liberis cum libertis, & parentibus, l. 5. & 6. eod. Verum hospitem recipere non potest, que vsu habet, alium quam eum, qui honeste cum ea habitaturus sit, l. non aliter 7. eod. potest & alia quae mulier ad vsu habet communicare marito, Paul. l. ceterarum 9. eod. ¶ Notabile & illud, ꝑ domo ad vsu legata, etsi amplior sit, quam exigat vsuarium: vacua tamen partem & ei remanere, non proprietario, notat Accurs. in summa vsu tituli de vsu & habit. apud Iust. in versicul. illud videtur notanda. ¶ Huic ꝑ vsu domus affinis est habitatio domus debita, quae perinde pene est ac vsu, vt neque vendi possit, nec donari ab eo qui ius habitationis habet, eademque personas qui habet habitationem, quas vsuarium domus recipere possit, l. si habit. 10. eod. ¶ Verum ꝑ in aliquibus hoc ius habitationis differt ab vsu domus, quia in habitatione latior facultas inest: nam qui eam habet & alteri locare potest seorsum, & si ibi ipse non habitet, non secus, quam si vsu fructum haberet domus, §. sed si cui. de vsu & habit. apud Iust. l. cum antiquitas 13. de vsu & habit. C. ¶ Si fructuum, ꝑ vel fundi vsus relictus sit, vel debitus, vitur vsuarium ad vsu quotidianum orto, oleribus, pomis, floribus, aqua, lignis, non ad compendium vel abusum, sed ad vsu stramentis: nec pro se tantum, sed etiam pro hospitibus aliquando largius pro dignitate sua, neque in villa tantum, sed & ex his in oppida ferre potest, l. plenius 12. §. 1. & 2. de vsu & habit. §. minus. eod. apud Iust. ¶ Quibus ꝑ concessus est vsus sylvae, & fructus concessus videtur, l. Diuus Adrianus 23. eod. P. Verum iis non permittitur ex qualibet sylvae parte depromere, quamuis tota sylvae seruire dicatur: Nam ad certam partem restringitur etiam inuitis quibus ius est, ne ad nutum ventium informis sylvae euadat, & ita iudicatum fuisse saepe refert Papus lib. 1. 4. rapod. areff. tit. 3. areff. 1. 3. 10. 11. Et contrahi in arctam nemoris partem vsu suapte natura solum, & totum in toto, & totum in qualibet parte, placuit curiae supremae Patrisiorum, Ioan. Lucius, lib. 7. placitorum, tit. 7. p. 100. 2. Atque vsuarium ob nemora, conuentione vique armata, ab vni-

ueritate vastata ipsorum nemorum vsu ac litis aestimatione, e-
 iusque impendis multari quoque decretum est, *Ioan. Luc. d. tit.*
 14 *lib. 7. plau.* ¶ Vfus ¶ aliquando constituitur in seruis alienis, in
 quo id venit, vt ipse vsuarius tantum eorum opera ac ministerio
 vti possit, non etiam alius, neve in alium transferat, §. *item is ad*
quem de usu & habu. Poterit tamen eo cum aliis vti, veluti cum
 vxore, & vxor coniuge, cum patre, cum domino. Nectamen o-
 peras serui locabit, nec alius vtendas concedet. Tamen secum in
 rebus alienis seruo vti poterit, vt si fundum conduxerit, poterit
 seruum in eo iubere operari, & sicut in aliis negotiis, quae ipse sus-
 ceperit faciendae vsuarius, poterit vsuarii seruis & vsuariis ancil-
 lis vti: quia illi operari videntur, non alii, *l. plenum. l. 2. §. fin. de v-*
su & habu. P. Possunt & ex re mea seruo vsuario stipulante, acqui-
 rere, vel eo per traditionem accipiente: quia in illis eius opera
 vtor, *l. per seruum. l. 4. eo. §. l. seruis. l. 2. §. l. sita legatus. l. 7. §. h. eod. tit.*
 15 ¶ Notandum ¶ autem hic plus esse in operis serui debitis, quam
 in vsu serui: quia fructus hominis in operis consistit, & in mer-
 cedibus operatum, quae capi a fructuario possunt, *l. 8. 4. de operib.*
seruor. lib. 7. P. tit. 7. & vltus quoque inest, *l. operis serui. §. de operis*
seruor. in P. l. 2. de usu & vsu. legat. lib. 3. P. tit. 2. ¶ Eadem ¶ quae de
 vsu ministerii serui dicta sunt, & in animalium vsu relicto intel-
 ligi debent, d. §. *item is qui de usu & habu.* vt possit his vti, non
 locare aliis: nisi & vsuarius talis sit, qui operas suas, & equorum
 suorum soleat locare, vt auriga, *l. plenum. §. equit. eo. tit. de usu &*
habu. Porro pecoris vsu relicto, vsuarius ad iter corandum tantum
 agrum suum vti potest, & modico tantum lacte, reliquis non v-
 tique, neque lana neque agnis, d. *l. plenum §. sed si pecorum. eod. tit.*
 §. *sed si pecorum. eod. ap. l. iust. quia ea in fructu sunt, l. in pascendum.*
 de vsu. in P. §. in pascendum. de rer. diuis. Si bouum armenti vsus re-
 linquatur, ad arandum, & ad reliqua, ad quae boues apti sunt, v-
 suarius vtiur, d. *l. plenum. §. sed si bouum.* ¶ Vltus ¶ pecuniae concessus
 & qualis est vsufructus, ¶ vsuarius in hoc tenetur, *onsalium 5. §. si-
 nal. §. in h. quoniam 10. de vsufruct. earum rerum quae vsu consumuntur.*
 l. 7. P. tit. 5. licet & quando fundi vsus legatur, nam & fructus ad
 vsuarium pertinent, qui in annum ei sufficiant, *l. fundi. l. 6. de usu*
& habu. in P. Et sita concessus vsus fundi, vt instructus esset et-
 iam & instrumentorum vsus competit, *Pompon. l. sita legatus. l. 7.*
 eod. tit. ¶ Modus ¶ vtendi est, vt vsuarius sicut vsufructuarius, ca-
 ueat, de vtendo arbitrio boni viri, & de restituendo cum opus e-
 rit, *Ulpian. in leg. huius stipulationis 5. §. 1. vsufr. quemad. caue. lib. 7. P.*
 tit. 9. *Papin. in l. penult. eo. tit.* Quare dictum est in finitione, vsu-
 esse rei alterius salua rerum substantia. In cautione, omnia dama-
 na, quae ab vsuario contingunt, se restitutum, vsuarius prom-
 misse tenetur, *l. si vsufructus. l. 6. denique de vsufruct. §. quemad.*
 quis utat. l. 1. vsufr. & quemad. caueat. leg. hoc tenetur consilium 5. §.
 1. de vsufr. ear. rerum quae vsu consumuntur. ¶ Dicitur ¶ in hoc a
 19 commodato & precario, in quibus alicuius rei datur vsus, sed
 non salua rerum substantia, nec cum cautione damni praestandi,
 quod non restitit qui accipit, dummodo culpa non ad sit com-
 modatarii, *l. si commo. in P. l. 1. tit. 6. Quamuis & maxima sit affi-*
 20 nitas inter commodatum & vtendum datum, *l. 1. §. 1. commo. in P.*
 omitto alias differentias. ¶ Debet ¶ per hanc adiectionem, salua
 rerum substantia & vsuarius domus, restituere domum vsuariam,
 si alius quam ipse non percipit commodum: si enim fructuarius
 vel proprietarius cum vsuario participaret in fructu, vterque ad
 restitutionem contribuit, *l. si domus vsu. l. 9. de usu & habu.* Nec
 potest prohibere vsuarius, quin dominus, vel fructuarius fundi
 eum colat, *l. fundi. §. 1. eo. tit. P. l. si habitati. §. si. eo. quo minus cau-*
 tionem omniam, per conditionem incerti repetat, & finito v-
 su rem ipsam per ad exhibendum & conditionem, *l. 5. §. 1. de vsufr.*
 ear. rerum quae vsu consumuntur. quine iudex imploreur, vt eius ar-
 bitratu vsuarius vtatur, *l. si cuius. l. 5. denique consilium. de vsufr. in*
 P. Sed nec is qui pati debet alium vti, quicquam facere potest,
 quo minus is cui vsus legatus est, vel concessus vtatur, vt bonus
 paterfam. vti debet, *l. fundi. l. 6. §. si. de usu & habu.* nec deteriore
 causam vsuarii facere, nec vsuarii rei speciem etiam in melio-
 21 rem commutare, *l. fin. eo. in P.* ¶ Quibus ¶ autem modis acquiritur
 & amittitur vsus, intelligitur in vsufructu: nam totidem ac-
 quiritur & amittitur, quibus vsufructus, §. 1. de vsu & habu. l. 1.
 22 §. fin. de vsufr. in P. ¶ Superioribus ¶ seruitutibus personalibus po-
 test accedere commoditas quaedam concessa praedii certis per-
 sonis: vt si tellator legauerit certae personae tantum ius ad aquam
 appellendi pecoris, vel pascendi, vt ait *Papin. inus. quae alioquin*
 ellet realis rusticorum. *Papin. in l. pecoris. 4. de seruit. rust. praed. in*
P. lib. 8. P. tit. 3. fac. l. Meia. l. 4. §. fin. de alimen. §. cib. leg. l. 3. P. tit. 1.

Sic apud Ulpianum *lib. 1. tit. 1. Lucius Titius. 37. de serui. ru-*
stic. praed. Pompon. in l. non solum. 9. §. tale. de libera. lega. lib. 3. P. tit. 3.
 Lucius Titius tradens & donans testamento aquae profluentis
 in fontem, Caio Scio digitum, in domum suam, vsuam aquae per-
 sonalem concessisse videtur, vt illa seruitus ad heredes non
 transeat Caii. Aliud exemplum in eo qui promittit coquere pa-
 nem alicuius in forno suo, quod potest dici seruitus vsus, ex quo
 ad necessitatem familiae est introducta, ex sententia *Capollae in*
l. lib. de ser. urb. praed. c. 8. nu. 3. Sunt & alia his similia, quae plerique
 ad seruitutes in nominatas, vel iura personalia referunt, vide *Ca-*
pollam in proxime citato loco. §. c. 9. nu. 2. Alii negant esse seruitu-
 tes, sicuti in specie *leg. final. de seruit. urban. praed. in P.* Quam-
 obrem & nos commoditatem rei diximus.

De Vsufructu. Cap. 3.

Am. in fin. lib. 2. tit. 4.
lib. 7. P. tit. 1.
lib. 33. tit. 2. P.
lib. 3. C. tit. 33.

- 1 Vsufructus seruitus praedii est personae debita.
  - 2 Vsufructus quid, & de fructu formali & casuali.
  - 3 Fruus & vti quid, & quomodo differant, & c.
  - 4 Fructus & vsufructus differant.
  - 5 Vsufructus pars domini, & quomodo, vide num. 16.
  - 6 Vsufructuario iuratio in eius praedictio nihil facit proprietarius.
  - 7 Vsufructuarius non cogitur per manus proprietarii accipere vsum fructuum.
  - 8 Vsufructus differt a Reditu.
  - 9 Res quomodo in vsufructu consideranda.
  - 10 Differentia vsufructuarius & bona fidei possessoris in fructibus colligendis & pendendis.
  - 11 Beneficiarius, sicuti sacerdotiorum vsuarii: item de male fructuum sacerdotiorum ad dispensatione.
  - 12 Vsufructuaria vxor relicta a marito instituitur liberis, nihil preter alimenta ex bonis percipit, nisi illi praecedant, vel extranei sint institui.
  - 13 Vsufructuarius non praescribit contra proprietarium, nec deteriorem substantiam vel causam vsufructus facit, & de cautione restituendi.
  - 14 Testator relinquens vxori vsufructum, non potest remittere ei cautionem.
  - 15 Vsufructuarius pecuniae & mobiliam quemadmodum caueat.
  - 16 Cautio hoc exigi potest & ante irrationem rei, & tempore vsufructus.
  - 17 De cautione praestanda ab vsufructuario, si moueatur ei controuersia, quod vti frui non potest aut debet.
  - 18 Vsufructuarius potest propria auctoritate fructus colligere, non qui habet tantum emptionem fructuum pendendum.
  - 19 Vsufructuarius vtiur actione negatoria & confessoria.
  - 20 Vsufructuarius non debet abutere, & quae hic nomine vsufructus possit percipere ex re quae debetur.
  - 21 Vsufructuarius gregis, ex natis vel alius, debet supplere de mortua, & quando.
  - 22 Vsufructuarius quando teneatur Subrogare arbores.
  - 23 Receptio eius rei quae debet seruitutem & vsufructum, quando pertineat ad eum cui seruit, vel eum qui debet.
  - 24 Seruis vti debemus & famulis secundum qualitatem, & alio-
 nem rei, aliter abutimur.
  - 25 Vsufructuarius debet custodiam rei, unde percipit vsufructus, praestare, vendere vel alienare non potest proprietatem, nec pignori dare.
  - 26 Proprietarius iuratio vsufructuario vendit vel oppignorat propri-
 etatem, dummodo sit sine praedictio percipientis vsufructus.
  - 27 Vsufructuarius potest Vendere, Locare, & Alienare vsufructum.
 Qui vsufructum acquiris, potest conductorem ex re vsufructu-
 ariam expellere.
  - 28 Vsufructuarius adiu quid possit in his facere, & quid non: prop-
 rietarius quoque, quid possit in re debente vsufructu, & quid non.
- ¶ Inter debitas personis ¶ a rebus seruitutes, & vsufructus nu-
 meratur, *l. de seruit. in P.* quia sine persona, cui acquiritur esse non potest, *Papin. in l. vsufruct. l. 6. de stipul. seru. lib. 4. P. tit. 3.* V-
 vsufructus ¶ est ius alienis rebus vtendi fruendi, salua rerum sub-
 stantia, *l. de vsufruct. in P. §. 1. eod. tit. apud Iustin. Ius, seruitu-*
 tem signat in alieno. *l. 1. §. fin. de rer. diuis. & verba, alienis rebus,*
 indicant nos loqui de vsufructu, non de fructu: Nam fructus
 iure